

Slovenski dom

Štev. 205

V Ljubljani, petek 10. septembra 1937

Leto II.

Tretja spomenica boljševiške vlade Italiji bo napovedala

Konec odnošajev med Italijo in Rusijo

London, 10. septembra. o.Z ozirom na napeto razmerje, ki je zaradi ruskih spomenic zraslo med Italijo in sovjetsko vlado, so angleški krogi prepričani, da bo v kratkem prišlo do zelo resnih dogodkov. Poročajo, da pripravlja sovjetska Rusija še tretjo spomenico, s katero bo pretrgala diplomatske odnose z Italijo.

Italija in Nemčija ne pojmeta v Nyon

Rim, 10. septembra. Na vabilo, ki sta ga angleška in francoska vlada poslali 6. t. m. na konferenco v Nyonu, da se urede sedanje razmere na Sredozemskem morju, nastale zaradi nedavnih incidentov, sta nemška in italijanska vlada odgovorili danes s posebnimi spenicama enake vsebine, ki sta ju izročili ob istem času v Rimu in Berlinu francoskemu in britanskemu poslaniku. V spenicah navajata razloge, zakaj se konference ne moreta udeležiti. Italija je to storila zaradi neutemeljenih obtožb sovjetske Rusije, ki so prišle kljub temu, da se je Italija kazala pripravljeno, da se udeleži vsake akcije, ki služi pomirjenju. Po njenem mišljenju je umestnejše, da bi se s sredozemskim vprašanjem bavil odbor za nevmešavanje. Prav tako odgovarja tudi nemška vlada.

Na koncu pravi Italija, da fašistična vlada prav nič ne dvomi, da bosta britanska in francoska vlada sprevideli vzroke, ki so vodili italijansko vlado, da je zavzela takšno stališče, in da je italijanska vlada že zdaj pripravljena dalje sodelovati v odboru za nevmešavanje in da daje sporazumno z nemško vlado svojemu zastopniku v tem odboru vsa potrebna navodila.

Italijanski tisk utemeljuje stališče svoje vlade s tem, da v londonskem odboru sodeluje več držav

izven Sredozemskega morja, držav, s katerimi živi Italija v prijateljstvu. Italija misli pri tem v prvi vrsti na Poljsko in Portugalsko. Izrečno poudarjajo, da italijanski odgovor ne pomeni odklonitve francosko-britanskega vabila za proučevanje varnostnega problema v Sredozemlju, le prvotni predlog o Sredozemski konferenci je v Italiji doživel slab sprejem. Mislijo namreč, da ta konferenca brez udeležbe Italije ne bi imela nikakega pomena.

Nemški napadi na Francijo

Berlin, 10. septembra. o. Ob odgovoru nemške in italijanske vlade, ki odpoveduje udeležbo teh dveh držav pri sredozemski konferenci v Nyonu,

nemško časopisje silovito napada Francijo, češ da je dejansko ona kriva za to, da ne bo konferenca uspela. Francija hoče proti Italiji ustvariti neko sredozemsko zvezo, ki bi bila podobna tisti, ki je izvajala za abesinske vojne sankcije proti njej. Toda Italija bo z nemško pomočjo šla po svoji poti in kmalu bodo sprevideli vsi, da je vsaka akcija na Sredozemlju nemogoča brez sodelovanja Italije.

Nemško časopisje tudi poudarja, da bodo vsi morebitni sporazumi v Nyonu samo tehnične značaja in jih bosta sklenili samo po dve državi med seboj. Te dvostranske sporazume bodo sporočili tudi tistim državam, ki na konferenci ne sodelujejo, predvsem Italiji in Nemčiji, in se jim bodo tudi te lahko priključile.

Dr. Stojadinović pojde v Ženevo

Belgrad, 10. septembra. Izredno pozornost vzbuja dejstvo, da bo naše odposlanstvo na zasedanju Zveze narodov vodil predsednik vlade doktor Stojadinović sam, ki bo našo državo zastopal tudi na konferenci za varstvo plovbe na Sredozemlju v Nyonu. Ni dvoma, da bo dr. Stojadinović svoje bivanje izrabil za izčrpne razgovore s tujimi državniki.

Odposlanstvo naše kraljevine na 18. rednem zasedanju skupščine Zveze narodov, ki se prične v Ženevi 13. septembra t. l., je sestavljeno tako: predsednik odposlanstva in prvi odposlanec doktor Milan Stojadinović, predsednik vlade in zunanji minister, odposlanca dr. Božidar Purić, pooblaščen minister v Parizu in dr. Andrej Gosar, minister v pokoju,

namestnika odposlancev dr. Ivo Subotić, pooblaščen minister in stalni delegat pri Društvu narodov ter dr. Ivo Andrić, zastopnik pomočnika zunanjega ministra, strokovnjaki dr. Slavko Stojković, profesor visoke trgovske šole in državni zastopnik pri mednarodni sodišči, ter dr. Stojan Gavrilović, predstojnik odseka za Zvezo narodov v zunanjem ministertvu.

Nemški gospodarski minister dr. Schacht odstopil

Berlin, 10. septembra. Dr. Schacht, ki je odstopil s svojega položaja ministra za narodno gospodarstvo zaradi nesporazumov z gospodarskim diktatorjem Göringom, je bil imenovan na to mesto dne 2. avgusta 1934. Ukaz o njegovem imenovanju je bil zadnji, ki ga je na smrtni postelji podpisal maršal Hindenburg.

Toda po imenovanju Göringa za komisarja štiritletke, so bile funkcije dr. Schachta zelo omejene. V vladi je zastopal zmerne elemente in čisto je tudi nastopil proti radikalnim stremljenjem nekaterih narodnih socialistov.

Pogajanja med Francom in Katalonci so se razbila

Biaritz, 10. sept. o. Včeraj so odpotovali iz Biaritza trije zastopniki katalonske vlade, ki so se v tem francoskem kopališču sestali z odposlanci generala Franca, da bi se pogajali o sklenitvi miru med Katalonijo in nacionalisti. Sestanek je potekal v največji tajnosti, vendar so katalonski odposlanci pred odhodom izjavili samo, da niso razgovori privedli do uspeha. Zdi se, da Franco vztraja pri svoji zahtevi, da se mu mora Katalonija udati brezpogojno.

Madžarski kraljevi namestnik Horthy se bo danes sestel z avstrijskim predsednikom Miklasom v Porečah ob Vrbskem jezeru.

mer našega uradniškega aparata. Zadovoljni uradniki bodo najbolje služili koristim države in od takega uradništva morejo državna oblastva zahtevati popolno korektnost v vsem njegovem delu. Klub je z velikim zadovoljstvom sprejel na znanje izjavo predsednika kr. vlade, da se pripravlja na ert uredbe o zvišanju uradniških plač.

5. Klub opozarja kr. vlado na vse tiste finančne ukrepe, ki naj pripravijo revizijo trošarinske politike glede na našega kmetskega pridelovalca. Prav tako se morajo cene monopolskih predmetov, ki so življenjskega pomena za naše kmetsko prebivalstvo, preurediti v smislu gospodarske moči kupecev.

Ugotavljajoč vse to, izreka klub narodnih poslancev JRZ svoje popolno zaupanje kr. vladi in njenemu predsedniku dr. Stojadinoviću ter mu daje proste roke pri nadaljnjem vodstvu politike naše države in pri ureditvi vseh vprašanj.

Poslanci izrekajo zaupanje vladi in dr. Stojadinoviću:

Dosedanji uspehi in bodoče naloge naše vlade

Belgrad, 10. sept. Klub narodnih poslancev JRZ je na sejah, ki so se vršile od 6. do 8. t. m. in po vsestranski debati o vseh perečih političnih, gospodarskih in finančnih vprašanjih sprejel sklepe, v katerih pravi med drugim:

1. Kraljevska vlada je v svojem dveletnem delu, izvajajoč celo vrsto raznih pomembnih ukrepov gospodarskega in finančnega značaja, izvedla najpotrebnejše pogoje za ureditev političnih razmer. Izvedla je posebno velike socialne reforme, da s socialno pravico uživajo koristi gospodarsko slabši sloji popolno zaščito. Kraljevska vlada je po več letih hude gospodarske stiske ustvarila blagostanje v vseh panogah našega narodnega gospodarstva. Popravila je korenite finančne razmere in posrečilo se ji je, da je s proračunskim ravnotežjem in s smotnim gospodarstvom popolnoma vrnila zaupanje v javni kredit. To so bili osnovni pogoji za ureditev političnih razmer v državi.

2. Po teh reformah se je kr. vlada v želji, da zajamči vsem veroizpovedim popolno enakopravnost, lotila urejanja verskega razmerja v naši državi. Po letu 1932 je izšel zakon o srbski pravoslavni cerkvi, leta 1936 pa o muslimanski verski skupnosti. Neurejeno je ostalo še vprašanje rimokatoliške cerkve. Notranjega miru v državi si ne moremo predstavljati brez znosnega verskega razmerja med vsemi po zakonu priznanimi veroizpovedmi. Naša ustava jamči versko enakopravnost vseh državljanov.

Zakona o srbski pravoslavni cerkvi in o muslimanski verski skupnosti sta izšla svoj čas v popolni tišini, brez kakršnegakoli vmešavanja drugih veroizpovedi. Brez dejanskega razloga je prišla v urejanje vprašanja konkordata nerazumljiva

nervoznost, ki so jo podpirale razne opozicijske politične skupine z lažmi in obrekovanji. Tako je iz tega vprašanja verskega pomena nastalo politično vprašanje s prozornim ciljem, da se strmo glavi vlada, da se uniči stranka.

Klub poslancev JRZ smatra ta trenutek za svojo dolžnost, da izreče popolno in neomajno zaupanje predsedniku kr. vlade dr. Stojadinoviću, da bo tudi v tem vprašanju, spoštujoč vse pravice srbske pravoslavne cerkve, znal ohraniti dostojanstvo in ugled države, ne da bi katerakoli vera imela kakšne zapreke, pri svobodnem razvijanju svojega delovanja v mejah ustave.

3. Klub JRZ izreka vse priznanje gospodarskemu delu in poimovanju predsednika kr. vlade dr. Stojadinovića in ima popolno zaupanje, da bo tudi del programa kr. vlade, ki se nanaša na naša notranje-politična vprašanja, v celoti izvršil.

Klub JRZ smatra za svojo dolžnost, da v tej smeri in delu podpre z vsemi svojimi silami kraljevsko vlado.

4. Klub ugotavlja, da je v današnjih gospodarskih razmerah treba omogočiti pošten obstanek vsem malim trgovcem in obrtnikom, ki so prav tako važni za izgradnjo večjega gospodarskega blagostanja. Zato smatra klub za svojo dolžnost, zaprositi kr. vlado, da posveti vprašanju dolgov malih gospodarstvenikov (obrnitnikov in malih trgovcev) vso pozornost in da z ozdravljenjem njihovih finančnih razmer omogoči njihovo sodelovanje pri delu za narodno blagostanje. Za vse to pa je tudi pogoj popolna zagotovitev gmočnega položaja državnega uradništva v skladu z gospodarskimi razmerami, ki danes vladajo pri nas. Zato se nalaga potreba, za zboljšanje gospodarskih raz-

Vesti 10. septembra

Guverner belgijske narodne banke je zaradi prerekanja v zbornici sklenil odstopiti. Poslanci so v zbornici ostro obsodili poslovanje narodne banke in razdeljevanje denarja iz tajnih fondov.

Veliko propagando za mir bo začela po vsem svetu zveza ameriških cerkva. Propagande se bo udeležilo 20 organizacij, ki imajo nad 25 milijonov članov. Začetni propagandni govor bo imel zun. minister USA Hull.

Izdatki za avstralsko bojno letalstvo bodo znašali letos 1.257.000 funtov. Za ta denar bo Avstralija kupila 198 vojni letal. Vrh tega pa bodo iz mornariškega proračuna zgradili 39 novih bojnih ladij.

Boj za občinske volitve v Franciji, ki bodo oktobra, se je že začel. Francoska socialistična stranka je izdala proglas, v katerem naroča svojim pristajšem, naj glasujejo povsod za kandidate, ki zastopajo načela ljudske fronte.

Protikomunistično zvezo z Japonsko, podobno zvezi med Japonsko in Nemčijo, bo sklenila v kratkem tudi Italija. Tako poročajo japonski listi.

Vsearabski kongres za obrambo nerazdeljene Palestine se je začel včeraj. Udeležuje se ga 450 odposlancev vseh arabskih držav in rodov.

Kitajska vlada je dala spraviti v angleške in ameriške banke v Hongkongu za 350 milijonov dolarjev srebra.

Največji športni stadion na svetu bo narodno-socialistični stadion v Nürnbergu, za katerega so včeraj položili temeljni kamen.

Izredno zasedanje poljske zbornice se je končalo včeraj. Trajalo je pet dni in sprejelo važne gospodarske sklepe.

Gospodarska pogajanja med Madžarsko in CSR so se končala in bo v kratkem podpisan dogovor. V tem dogovoru je treba videti ali prvi korak za ureditev odnošajev med Madžarsko in Malo zvezo, ali pa nov dokaz za tako zvano češko pametno politiko, ki se ravna predvsem po gospodarskih koristih.

Belgijski kralj Leopold je včeraj dospel v Bozen na italijanskem Tirolskem, odkoder bo delal ture v Dolomite.

V narodno-socialistični revoluciji se ni nobenemu nemškemu duhovniku skrivil niti las na glavi. V tem smislu je govoril na kongresu v Nürnbergu idejni diktator nove Nemčije dr. Goebbels. To je zelo verjetno, zlasti če vemo, koliko duhovnikov vseh ver je v hitlerjanskih koncentracijskih taborih in ječah.

Španska nacionalistična mladina, ki je prebila 40 dni na taborjenju v Italiji, se je včeraj vrnila domov.

Potniško letalo nemške »Lufthanse«, ki se mu je posrečil polet iz Berlina čez Azijo in njena gorovja na Kitajsko, je pri vrnitvi izgubilo nekeje v pamijskih gorah in ni do zdaj o njem nobenega glasu.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve, Litvinov, se je pred odhodom v Ženevo spet mudil v Pragi, kjer se je sestel z znanim balkanskim spletkarjem in zveznikom Pere Živkovića, Titulescom.

108 m globoko se je pogreznila italijanska podmornica »Foca« v 45 minutah. To je izredno velika globina, ki jo doseže le malo podmornic.

Oddelek angleške mornarice je dospel na obisk v bolgarsko vojno pristanišče Varno. Angleški gostje bodo ostali tam do 18. septembra.

28 voditeljev poljske komunistične mladinske organizacije, ki se je skrivala pod imenom nedolžne mladinske zveze, je prišla varšavska policija.

Brat japonskega cesarja, princ Čičibu, je včeraj obiskal v Düsseldorfu veliko razstavo »Ljudstvo na delu«.

115 letnice brazilske neodvisnosti so praznovali z velikimi vojaškimi paradami ter ljudskimi prireditvami pred tremi dnevi. Predsednik republike Vargas je imel pri tej priliki govor, v katerem je poudarjal potrebo po tem, da ostanje južnoameriške države čim bolj ločene od zmed v Evropi in na svetu.

Poljski zunanji minister Beck bo v kratkem obiskal Bukarešto in je verjetno, da bo pri tej priliki podpisal vojaška obrambna pogodba med Poljsko in Rumunijo.

1000 ton sladkorja se je raztopilo pred nekaj dnevi na Odr v nemški Sleziji, ker je voda vdrla v parnik, ki je vozil velik tovor sladkorja.

Kongres angleških delavskih strokovnih organizacij je odklonil komunistični predlog za ustvaritev enotne delavske fronte v Angliji.

Odposlanstvo čeških Nemcev pod vodstvom svojega voditelja Henleina je dospel na kongres narodne socialistične stranke v Nürnberg. Češki Nemci so Hitlerjevi gostje.

Predsednik francoske vlade je zahteval od vodstva francoske delavske zveze, naj posreduje pri dalestvu, da ne bo več zasedalo med stavkami tovarn in da bo zapustilo vse zasedene delavnice.

Mednarodna zveza bivših bojnikov je začela včeraj v Parizu svoj kongres. Zveza šteje 4 milijone članov, ki predstavljajo najmočnejšo mirovno organizacijo.

Francoski maršal Petain se je udeležil švicarskih manevrov in je bil danes na obisku pri zveznem predsedniku.

Načelnik italijanskega glavnega štaba, maršal Badoglio, bo konec septembra potoval na Madžarsko, kjer se bo udeležil več lovov.

Japonska je sklenila ustaviti izvajanja petletnega industrijskega načrta v Mandžuriji zaradi vojne.

Davidovič je pretrgal zveze z Mačkom

Belgrad, 10. sept. m. Eden izmed voditeljev združene opozicije, Ljuba Davidovič, bo prihodnje dni izdal proglas vsem svojim somišljenikom in prijateljem. V proglasu bo razložil, zakaj je pretrgal vse zveze z voditeljem hrvatske opozicije dr. Vladkom Mačkom in zakaj smatra za potrebno, da gre njegova skupina samostojno politično pot.

Od leve na desno: minister dr. Miha Krek pozdravlja kraljico pri prihodu na velesojem. Kraljica Marija s predsednikom velesojemja g. Bonačem in ministrom dr. Krekom si ogleduje velesojem. Kraljica Marija zapušta paviljon KTD. Ob njej podban dr. Majcen, minister dr. M. Krek in urednik »Slovenskega doma« Javornik

Kraljica Marija na obisku v Ljubljani

Ljubljana, 10. septembra.

Včeraj je na velesejnu nenadoma zažvelo. Z Bleda je prišlo dopolne sporočilo, da si bo kraljica Marija ogledala jesensko velesejnsko prireditel. Zlasti novinarsko ter misijonsko razstavo. V resnici je z Bleda ob 11.12 privozil eleganten dvorni avtomobil, ki se je ustavil pred velesejskim uradom. Tu so visoko vladarico počakali ter jo pozdravili minister dr. Krek, general Dodič, podban dr. Majcen, ljubljanski župan dr. Adlešič, predsednik velesejskega g. Bonač ter ravnatelj dr. Dular. Kraljico so pričakovali tudi časniki s predsednikom Virantom in podpredsednikom urednikom dr. Ahčinom na čelu.

Minister dr. Krek sprejema kraljico

Ko je kraljica Marija izstopila iz avtomobila, je pristopil k njej minister dr. Krek ter jo s kratkimi besedami pozdravil. Potem je dr. Krek predstavil visoki dami navzoče narodne dame dr. Natlačenovo, dr. Krekovo, dr. Majcenovo, dr. Adlešičovo, ki so kraljici vsaka posebej izročile prekrasne šopke rož. Kraljico je potem pozdravil tudi za velesejsko upravo g. predsednik Bonač, za mestno občino pa župan dr. Adlešič.

Kraljica Marija je potem v spremstvu ministra dr. Kreka obšla po vrsti vse paviljone ter si podrobno ogledala vse oddelke časnikaške razstave. Posamezne oddelke so ji tolmačili poleg ministra dr. Kreka, kateremu je kot vnetemu časnikašu znana vsa ogromna snov razstave ter nje velik pomen, tudi predsednik ljubljanske skupine novinarjev, Stanko Virant, urednika Zvezznika in Gaber, urednik dr. Verčon ter ravnatelj ljubljanske Avale dr. Birska.

Podrobno se je kraljica zanimala za najstarejši slovenski tisk, vprašala je tudi za življenje in pomen barona Ziga Zoisa, ogledala si je posebej vse izvede Vodnikovih »Ljubljanskih Novic«, celovskega »Slovenca« ter »Slovenskega gospodarja« iz Maribora. Skrbno so ji časniki razkazali gospodarske liste, razložili vse kipe in podobe starih slovenskih časnikašev, predložili razvoj ter konec slovenskega tiska na Primorskem, pri čemer je kraljica vzdihnila: »A sad nema ništa!«

Pri vstopu v oddelke Blasnike tiskarne, ki je naša najstarejša tiskarna, je pričakoval kraljico ravnatelj g. Prepeluh. Tolmačil ji je ves svoj oddelke ter posebej pokazal faksimile Njeguševoga »Gorskega Venca«, ki ga je tiskarna tiskala po naročilu pokojnega kralja Aleksandra, dalje tudi staro indijsko knjigo, ki jo je tiskarna tiskala po naročilu misijonskega škola Barage.

V uredništvu »Ljubljanskih novic«

Kraljica je nato odšla dalje v paviljon »N«, kjer jo je pozdravil urednik »Ljubljanskih Novic«, katere ljubljanski časnikiarji za časa velesejske izdajajo vsak dan. Obenem je kraljici izročil tudi izvod lista. Minister dr. Krek je v tem paviljonu kraljici razložil celokupen ustroj, delovanje in gibanje stavne stroja, tolmačil visoki dami tudi drugo celotno časnikaško delo, potem pa tudi pokazal na razstavo Mariborske tiskarne, ki je prirejena v tem paviljonu.

V paviljonu Jugoslovanske tiskarne

Kraljica Marija je potem odšla še v paviljon »M«, kjer si je pozorno ogledala zlasti karikature naših umetnikov. Ta del paviljona je kraljici razkazal akademski slikar Saša Santel.

V enem delu tega paviljona je razstavila Jugoslovanska tiskarna svojo klišarno ter druge dragocene stroje in izdelke tiskarne. Tu je kraljico počakal, pozdravil ter ji potem podrobno razložil delovanje tiskarne g. inž. Sodja v družbi z glavnim urednikom »Slovenca« dr. Ahčinom. Dolgo se je kraljica mudila ob razstavljeni sliki svojega sina kralja Petra II, ki jo je Jugoslovanska tiskarna izdelala v treh barvah. Razvojna stopnja, kako gre slika od začetka do konca izdelave skozi razne tiskarske stroje, je v tem delu razstave nazorno pokazana ter je vzbudila pri kraljici živo pozornost. Prav tako se je kraljica dolgo mudila ob klišejih, ki kažejo tiskanje značilne slike »En starček je živel«.

Pri »Slovcu« in »Slovenskem domu«

Kraljica Marija je nato v spremstvu inž. Sodje in urednika dr. Ahčina ter z drugim spremstvom odšla v posebni paviljon Jugoslovanske tiskarne, kjer si je ogledala vse stare letnike »Slovenca«, pozorno tudi slike, ki druga za drugo po vrsti prikazujejo, kako dnevnik »Slovenec« in »Slovenski dom« v tiskarni nastane ter kako dobivata, sprejemata ter prirejata za bralce vse vesti iz domovine in tujine. Inž. Sodja ji je v družbi naših urednikov pokazal in razložil tudi oddelke v tem paviljonu, kjer je prikazan bakrotisk naše tiskarne.

Skozi misijonsko razstavo

Kraljica Marija je potem odšla še v misijonsko razstavo, kjer jo je ob vstopu pozdravil najproje misijonar p. Lederhas ter vseuč. prof. dr. Ehrlich, potem pa tudi v originalno indijsko obleko opravljen tri dekleta. Ena je kraljici zapela indijsko-bengalsko pesem. Misijonar p. Lederhas je nato kraljici razkazal celotno pestro misijonsko razstavo. Dolj časa se je kraljica mudila ob slikah naših misijonarskih delavcev, ob nazornih indij-

Dvojni odbitki od plač delavcev

Zaradi zvišanja prispevkov za Borzo dela, smejo delodajalci od 1. septembra 1937 dalje za posamezne mesečne razrede odbiti od delavčevih plač sledeče zneske:

	za dan	za teden dni	za 14 dni
I.	0.34	2.05	4.10
II.	0.58	3.46	6.91
III.	0.70	4.18	8.35
IV.	0.84	5.04	10.08
V.	1.01	6.05	12.10
VI.	1.20	7.20	14.40
VII.	1.44	8.64	17.28
VIII.	1.73	10.39	20.74
IX.	2.04	12.24	24.48
X.	2.40	14.40	28.80
XI.	2.88	17.28	34.56

Urad zaenkrat se nima uradnega teksta o prispevkih za Borzo dela, zato se bodo mogoče zneski malenkostno izpremenili.

Doslej objavljene tabele o odbitkih od 1. septembra 1937 ne veljajo.

skih kočah, pred katerimi sede v naravni veličnosti domačini črni, kočno pa so kraljici ob končanem pregledu dekleta ponudila pravi indijski čaj v originalnih indijskih posodah. V paviljonu so kraljici poklonili lep indijski prileček, prekrasno ročno delo, lepo vezan spominski album ter okusno indijsko vazo.

Kraljica je nato odšla skozi razstavo slovenskih umetnikov, katero si je tudi pozorno ogledala. Mimo razstave svetle in rož, kjer ji je ga. Ključenkova poklonila prelepo rožo, zadnji čas v Ljubljani vzgojeno dalijo, ki so jo krstili z imenom »Pod svobodnim soncem«, je kraljica odšla še v paviljon na veselilnem prostoru, kjer je posebna gospodinska razstava. Tu so kraljico pozdravile dame, obenem pa so ji izročile lep šopek rož. Gospodinsko razstavo je kraljici razkazala dvorna dama dr. Tavčarjeva. Kraljica si je zlasti pozorno ogledovala otroško sobico, kjer so bili zbrani otroci pri svojih igračah ter se igrali, obenem pa se učili na malih strojkah za šivanje, na nižjih likali ter se drugače koristno zabavali.

Z avtomobilom na Bled

Zunaj paviljona gospodinske razstave je čakal kraljico zopet dvorni avto, v katerega je sedla kraljica Marija skupaj z pobočnikom polkovnikom Brankom Pogačnikom, ki je kraljico ves čas spremljal po paviljonih.

Pred odhodom se je kraljica ljubeznivo poslovila od spremljevalcev, posebej od dam dr. Tavčarjeve, dr. Natlačenove, dr. Krekove, dr. Majcenove in dr. Adlešičeve, obenem pa tudi od ministra dr. Kreka, generala Dodiča, podbana dr. Majena, župana dr. Adlešiča, dr. Ahčina, urednikov Viranta, Zvezznika in drugih.

Darila kraljici Mariji

Slovenski časnikiarji so ob priliki tega obiska poklonili kraljici Mariji lepo vezano spominsko knjigo, ki jo je časnikaško združenje izdalo za priložnost 140 letnice prvega slovenskega časopisa. Dalje je Jugoslovanska tiskarna poklonila kraljici okusno izdelano brošuro o Ljubljani v slikah in v angleščini. Enako knjigo je tiskarna poklonila tudi kraljici spremljevalki mrs. Cresswellovi.

Kraljevič Tomislav v Ljubljani

Tudi kraljevič Tomislav je popoldne v spremstvu svojega vzgojitelja obiskal v Ljubljani nekaj trgovin, potem pa se je z avtomobilom vrnil nazaj na Bled.

Knez namestnik v Ljubljani

Popoldne se je v Ljubljano z Brda pripeljal tudi knez-namestnik Pavle. Ogledal si je trgovino s starinami in umetninami »Tizian« na Sv. Petra cesti ter si izbral nekaj novejših predmetov.

PREMIERA pustolovskega filma

KOZAK IN SLAVČEK

V glavnih vlogah: Svetislav Petrovič in znana operna pevka Jarmila Novotna
Od jutri dalje v KINU UNION!

Slike s prekmurskega tabora

V nedeljo, dne 5. septembra je bil v Murski Soboti prosvetni tabor, kakršnih je Slovenija dosedaj le malo videla. Ta tabor je bil za nas »Kranjce« pravo doživetje. Na taboru se je pokazala vsa globina duše naših prekmurskih rojakov, njihova vdana in iskrena vera, njihova zvestoba narodnim voditeljem, ljubezen do rodne zemlje, do kralja, Jugoslavije in njihovo preprosto in otroško veselje ob tem taboru — zanje največjem dogodku od osvoboditve do danes.

Že z vlaka smo opazovali dolge procesije z godbo in zastavami na čelu, ki so hitele v Mursko Sobotu. Nekateri tisti sprevedov so šli po 500 do 800 ljudi. Vse široke ulice prekmurske metropole so bile polne fantov in deklet, mož in žena in tisočev otrok. Na licih teh tisočev vidis poseben izraz, ki ga daje ljudstvu prekmurske ravan in njihovo narečje je melodija, da ji zlepa ne najdes enake.

Iz daljave slišimo krepko vzklikanje. Spreved se je začel. Zdelo se je, da je vsa široka in ogromna ulica v sprevedu. Ljudje iz špalirja se navdušeno priključujejo in spreved narašča od minute do minute, tako da ne more teh mas prešteti niti najpretnější reporter. Gotovo pa je bilo v sprevedu nad 4000 oseb.

Ko smo si ogledali prostor za sv. mašo in tabor, nas je zaskrbelo. Po približni cenitvi je tukaj prostora za okoli 20.000 ljudi. Prostor bo torej po našem mnenju samo do polovice napolnjen. Toda glej ob pričetku sv. maše. Ves ogromni prostor je skoraj popolnoma napolnjen, če računamo po pravilih, ki se uporabljajo za izračunavanje mase

na prostem, imamo tukaj od 14 do 16 tisoč ljudi.

»Kranjci« se dostojno obnašamo pri sv. maši. Toda vedenje Prekmurcev je čisto nekaj posebnega, ne samo, da je vladal tukaj popoln red in mir, ampak še več: iz obrazov čitaš živo vero, ki se ne da motiti po nobeni stvari, pa tudi po pekočih sončnih žarkih ne. Odkrito povem, da bi se nam »Kranjcem« zdelo pontifikalna maša na prostem predolga in bi nas kmalu minila potrpežljivost. Prekmurci so vsa lepoto velike mase uživali, in ko sem to dejstvo zaupal nekemu odličnemu Prekmurcu, mi je smehljaje dejal: Če bi maša do večera trajala, pa jo bi do večera gledali. Sonca so itak vajeni od dela na polju.

Ljudsko petje ni nova stvar. Toda prekmursko ljudsko petje je za nas vse resnično nova stvar. Tega petja ni mogoče popisati in prav je dejal po taboru stolni kanonik dr. Cukala: Moje prvo občudovanje gre ljudskemu petju pri taborni maši.

Toda glej zdaj to vdano in mirno množico, kako se je razvnela po maši, ob govornih govornikih. Na govornišnem odru stoji Prekmurcem gotovo neznan g. Smersu Rudolf. Neprestano ga prekinja. Takega aplavza človek ne doživi vsak dan. In kako so se iskrlile oči tem tisočem, ko jih je pozdravil narodni borec g. Klekl in zopet ob besedah g. Bajleca, Skrabena in Kereca. Da, to je bilo nekaj posebnega, nekaj čudovitega.

Prekmurci so pokazali s tem taborom, da so v krščanskem taboru, da so slovenskega duha in vdanosti svojim narodnim voditeljem, da ljubijo kralja in državo in da je ni sile, ki bi jim mogla iztrgati te svetlinje.

Morilec Stamenković pred sodniki

Ljubljana, 10. sept.

Pred velikim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, se je danes ob 8.30 pričela glavna razprava o umoru posestnika in mlinarja Janeza Sinkoveca v Cebračah v Poljanski dolini. Tega umora sta obtožena Ivan Stamenković, rojen 1897 — sam ne ve ne dneva, ne meseca — pristojen v občini Dragovolje, moravska banovina, pravoslavne vere, po poklicu poljedelec, bivši graničar, ki je svoj čas služil na meji v Poljanski dolini, kot storilec, in Katarina Sinkovec, rojena 27. sept. 1893 v Malenskem vrhu, občina Javorje, vdova, žena umorjenega, kot zasnovateljica.

Kaj navaja obtožnica

Državni tožilec dr. Julij Fellahar je obtožil, kakor omenjeno, oba obtožena zločinstva umora v smislu § 167 II. odst. k. z.

Ivan Stamenković je na prigovarjanje in nasveto Katarine Sinkovec 25. maja letos med 21. in 22. uro v mlino zabrlno umoril Janeza Sinkoveca, posestnika in mlinarja v Cebračah. Z železno lopato je Stamenković večkrat udaril mlinarja po glavi. Eden udarcev ga je zadel v desno oko tako, da je udarec povzročil prelom lobjanskega dna, drugi je zadel levo temenico in tretji sredino tilnika. Silni udarci so povzročili pretres možganov. Mlinar Sinkovec se je takoj nezavesten zgrudil na tla ter je smrt nastopila radi otruženja možganov.

Katarina Sinkovec je zlasti v noči od 23. na 24. maja in tudi že prej naklepoma zavedla prvega obtoženca k zločinu in napravila načrt, kako naj umor v mlino izvrši. Prigovarjala mu je, da ga mora ubiti, ker drugače ne more dobiti denarja.

Zalostna družinska drama

V razlogih obtožnica prav obširno in v drastičnih stavkih opisuje zalostne razmere, ki so vladale v družini umorjenega mlinarja. Že od začetka zakona z drugo obtoženko so se pojavljali stalni prepri med umorjenim, sinovoma Jankom in Mirkom na eni strani ter z obtoženko Katarino na drugi strani, ker je obtoženka takoj po poroki zlobno varala moža z drugimi moškimi. Ti prepri

Važno za trafikante

Dne 13. in 14. septembra 1937 monopolski oddelek davčne uprave Ljubljana-mesto radi snaženja in beljenja blagajniških prostorov Dravske finančne direkcije ne bo posloval. Zato si nabavite takeni material pravočasno.

Ljubljana, dne 4. septembra 1937.

Šef davčne uprave: Predikala, s. r.

so se čisto razvili v pretep, posebno pa so postajale domače razmere izredno napete po 1. 1924, ko je Katarina kar očitno nemoralno živela in se udajala svojim strastem. Silila je v moške, ni dala miru domačemu hlapcu, ki jo je nagnal. Seznanila se je z graničarjem Stamenkovičem. Hodila je po gostilnah in se udajala alkoholu. Stamenković jo je celo večkrat pretepel, ker je postal sam na njo ljubosumen, ko je opazil, da ima še vedno stike z drugimi. S Stamenkovičem sta se spoznala leta 1933.

Umorjeni obema na poti

Obtožnica dalje navaja, da je umorjeni mlinar Janez Sinkovec postajal obema obtožencema vedno večja ovira pri njunem razmerju. Obtoženi Stamenković je bil ločen od svoje prave žene, Obtoženka se je odločila, da zapusti svojega moža in da gre s Stamenkovičem v tuje kraje. Skušala je dobiti 40.000 din, ki jih je imela zapisane kot doto. Ker se je mož vedno branil, da bi ji izplačal 40.000 dinarjev, se je v obtoženki porodil načrt, da moža spravi s sveta. Pa tudi okrog je dostikrat govorila, da bi se najraje moža znebila, da bo pobegnila z graničarjem ter da bo moža umorila. Obtoženkin sin Mirko Sinkovec pripoveduje, da se je obtoženka že leta 1935 dogovarjala s Stamenkovičem in s služkinjo Vero Miklavc, da bodo ubili gospodarja Janeza Sinkoveca. Ko sta se pozneje skuškinja in obtoženka sprili, je Miklavčeva celo zadevo povedala sinu Mirku. Nato je pokojni Janez Sinkovec skupno s svojima sinovoma vložil proti graničarju Stamenkoviču ovadbo na vojno ministrstvo, ki je odredilo proti prvemu obtožencu disciplinarno preiskavo in je bil nato Stamenković odpuščen iz službe.

Nihče ni bil varen življenja

Obtožnica nadalje poudarja, da kažejo obtoženkinjo divjo namero najbolje njeni nastopi v domači hiši, kjer ni bil nihče varen svojega življenja. Ob najmanjšem prepri je pograbila nož ali sekirko in vsem grozila, zlasti možu. Z nožem je nekoč napadla moža in hlapca Jožeta Platišo, ob neki drugi priliki pa je v svoji divji jezi z sekirko razsekala veliko mizo v sobi. Nekoč pa je začela daviti spečega moža ter mu grozila: »Čakaj, hudič! Ubila te bom.« Neprestani prepri so dovedli do pravde za ločitev zakona, vendar do tega ni prišlo. Razmerje med obema zakoncema pa se je od leta do leta poostrevalo.

Usodna noč...

Stamenković je bil letos maja meseca premeščen v Piro in kmalu nato odpuščen iz graničarske službe. Ostal je Stamenković na enkrat brez sredstev, začel je od obtoženke terjati 30.000

Pavla Bergot

koloraturna pevka, ki bo pela na današnjem večernem koncertu v franciskanski dvorani v Ljubljani. Odlično pevko bo pri klavirju spremljal gosp. Darko Zupanič.

Sahovski turnir na Semmeringu

Semmering, 10. septembra. o. Včeraj je bilo odigrano drugo kolo dvokrogne sahovskega turnirja na Semmeringu. Razen Reshewskega, ki si je spet osvojil celo točko, so se morali vsi velemejstri zadovoljiti z remiji. Reshewsky je v 41. potezah odločno premagal Avstrijca Eliskasesa in s tem stopil na čelo tabele. Ostale partije pa so se končale po bolj kratkih bojih neodločeno. Rus Ragozin je po 40. potezah ponudil Estoncu Keresu remis, ki ga je ta tudi sprejel. Amerikaneec Fine in Čeh Flor sta se nehala boriti že po 25. potezah. Tudi Kubanec Capablanca in Latvijec Petrov sta si po 25. potezah razdelila točko. Stanje je sledeče: Reshewsky 2 točki, Ragozin 1, Eliskases 1, Capablanca, Flohr, Fine, Keres po pol točke (1 veseč), Petrov pol točke.

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu

Klub neodvisnih umetnikov prireja umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu. Razstava se bo odprla v nedeljo, dne 12. septembra ob 11 dop. Svoja dela bodo razstavili slikarji: Didek, Mušič, Sedej, Kregar itd., ter kiparji Kalin Zdenko, Puhar, Niko Pirnat in drugi. Kot gosta bosla razstavljala tudi Zagrebčana Simunović in Solmaj. Razstava bo odprla tudi zvečer ter bodo prireditelji za obiskovalce razstave priredili tudi več glasbenih večerov. Že v nedeljo ob 8 zvečer bo nastopila nova primadona ljubljanske opere ga. Vidaličeva, ki bo zapela nekaj arij. Na klavirju jo bo spremljal g. Demetrijev Zebre. Razstava bo pestra, saj bo razstavljala nekaj slikarjev, ki bodo privikrali stopili pred javnost. Koncerti pa bodo nudili tudi svojski užitek. Zato se sme pričakovati, da bo obisk razstave številen.

Nesreča pri podiranju hrasta

Vače, 8. septembra.

Posestnik Vidregar iz Gornje Videgre in njegov hlapec sta sekala te dni v gozdu hraste. Med padanjem pa se jima je posekani hrast obesil na tanjšo bukev, katero je bilo treba zaradi tega posekati. Hlapec je zamahnil s sekirko po upognjenem deblu, ki se je v hipu prelomilo pod silno težo in udarilo hlapca v trebuh, da se je takoj onesvestil. Kmalu mu je sicer odleglo, a mu je gospodar le prigovarjal, naj gre v bolnišnico ali vsaj k zdravniku. Mož je odklonil oboje. Drugi dan so se mu bolečine spet ponovile. Vidregar je danes napregel konja, da bi ga zapeljal v bolnišnico. Hlapec je bil tedaj še toliko pri moči, da se je pričel sam oblačiti. Med oblačenjem pa je omahnil in izdihnil. Pokojni je bil dober delavec; imel je kakih 50 let ter je bil doma nekje od Smartna pri Litiji.

Nastavitve na naših poštah

Belgrad, 10. sept. Minister za PTT je podpisal ukaz, s katerim so nastavljeni na področju ljubljanske pošte direktorji kot služitelji naslednji: Hecvar Janez v Boštanju, Anžič Josip v Ljutomeru, Roman Martin v Ormožu, Mrak Vladimir na Jesenicah, Dolšina Alojzij v Slov. Bistrici.

Za dnevničarje zvanikičke so postavljeni: Tratinč Josip v Gornjem gradu, Ogilj Bogomil v Mariboru II., Jurjašević Fran v Mariboru II., Flegar Ivan pri pošti Ljubljana I. in Bergelj Leopold pri pošti Ljubljana I.

Belgrad, 10. sept. m. V Nišu je bila včeraj dobro obiskana konferenca mladinske skupine JRZ. Ta konferenca je bila prva v nizu sestankov, ki naj služijo kot priprava za mladinski kongres JRZ, ki bo še to jesen v Belgradu.

dinarjev, ki jih je bil posodil v manjših ali večjih zneskih. Maja meseca je Stamenković prišel v škofjo Loko. Peš je prišel ponoči 24. maja do obtoženke ter jo poklical. Sestala sta se nato v gozdu. Stamenković je zahteval od nje denar in je vanjo silil, da naj se vendar enkrat na kak način reši; moža. Prihodnje jutro, 25. maja, je prvi obtoženec zopet spraveval obtoženko, kaj da vendar misli. Obtoženka pa mu je odgovorila, da mora moža ubiti. Domenila sta se nato, kako naj Stamenković ponoči moža poišče v mlino in ga tam ubije.

Stamenković je na današnji razpravi pristočno pripovedoval, kako je čakal na Sinkoveca in kako je izvršil zločin. Umorjeni je bil popolnoma zatopljen v svoje delo. Stope so ropotale... Priznal je zločin, izgovarjal pa se je, da je bil pod vplivom in pritiskom obtožene Katarine Sinkovec, in tudi pod vplivom mrzlice, ki ga je buš tisto dni tresla. Ni vedel, kaj da dela.

Na drugi strani pa je danes obtoženka odklanjala krivdo za umor in zvrčala krivdo le na prvega obtoženca. — Razprava ob sklepu lista še traja.

Lov na morske gobe

Na zapadni obali polotoka Floride v Severni Ameriki in Mehikanskem zalivu so velika lovišča morskih gob. Posamezne lovce gob in njihov zastareli način lovenja je izpodrinila bogata ribiška družba, ki je opremila celo brodovje z modernimi lovilnimi in potapljaškimi napravami. Do čim so včasih morali ljudje skakati v vodo, plavati do dna in hitro odtrgati s podmorskih skal toliko gob, kolikor jim jih je sapa dopuščala ter splavati z njimi zopet na površje, ostanejo današnji potapljači v plitvejših vodah lahko dve uri nepretrgoma, si prihranijo mnogo več truda in časa ter dosega večje globine, kot jih more še tako izurjen plavalec.

Med potapljači, ki jih družba zaposluje, so večinoma Grki, nekdanji samostojni nabiralci gob ali njihovih potomci, ki so se potapljali na morskno dno še brez vsake zaščite proti številnim morskim nevarnostim. Kakor vsi ljudje, ki se igrajo s smrtjo, žive tudi naši potapljači kaj brezskrbno, se veselo smejejo in pojejo, ko veslajo s svojimi čolni po prostorni morski gladini ter vedo povedati marsikak zelo zanimiv doživljaj iz svoje dolgoletne akcije. Med njimi je neki starejši Tomaso Vincinaris, ki vsakomur s ponosom kaže svoje strahotne brazgotine, ki jih je dobil v žrelu morskega volka.

Bil je še mlad in krepak dečko, najboljši plavalec in potapljač, ki je najdalje lahko ostal pod vodo brez maske. Nekoga lepega, jasnega jutra se, kakor vsak dan, zopet odpelje vesela družba na delo, na lov pod morjem. Morje je bilo izredno mirno in prezorno, da si lahko spoznal morskno dno do potankosti in ti ni bilo treba šele v vodi iskati gob. Tomaso, ki je hotel biti prvi pri delu in zaslužku, se požen z glavo naprej v vodo. V desnici je držal težak obroč, ki naj bi mu pomagal ostati na dnu med tem, ko bi odrezoval gobo. Komaj pa je dobro izginil pod vodo, je njegovim tovaršem, ki so ostali v čolnu, od strahu zastala sapa. Zagledali so namreč ostro hrbtino plavut morskega volka, ki je z neznansko hitrostjo rezala vodo proti njim. Nenadoma pa je plavut izginila pod vodo in tedaj so zagledali, kako je Tomaso priletel naravnost v odprto žrelo pošasti, ki je bila izredno velika. Gledal je namreč samo proti tlom in morskemu volku ni opazil. Roko z utežjo je držal pred seboj in ta je prva izginila v žrelu; takoj za njo pa še glava in trup. Morje se je rdeče pobarvalo okrog pošasti; Tomaso je bil izgubljen.

Toda ne! V naslednjem trenutku tovariši niso več verjeli lastnim očem. Pošast je začela počasi »bljuvati« Tomasa, voda ga je kmalu nato prinesla na površje. V roki je še vedno krčevito držal obroč. Hitro so ga zgrabili, potegnili v čoln in začeli obvezovati. Imed je strašne rane na podlaktnici in na vratu, vendar je po daljšem času okrevaj in ostal pri življenju. Dogodivščina pa mu je vtisnila tak strah pred morjem, da ni nikdar več stopil vanj. Življenje mu je rešil samo težki svinčeni obroč, katerega menda želodec pošasti ni mogel prenesti.

O morskih gobah poroča že leta 350 pred Kr. grški modrijan Aristotel, pa ni nič čudnega, če so Grki še danes najboljši »gobarji«. Vendar se v njih

časih niso izpojavljali posebnim nevarnostim. Gobe so bile v majhnih globinah, po katerih so ljudje lahko brodili, jih s posebnimi kavli trgali od skal, ali pa jih je celo morje samo odtrgalo in naplavilo na obalo. Ročaje kavlejev so počasi podaljševali, dokler niso začeli iskati gob v takih globinah, da so morali plavati po nje. Da ni morje preveč valovalo in da so lahko nemoteno gledali na dno, so vlivali na morje olje iz morskih volkov ali pa so gledali skozi čebre s steklenim dnom. Nekateri pa so bili tako izvežbani, da jim sploh ni bilo treba gledati na dno, ampak so gobe s svojimi drogovi in kavli kar otipali.

Danes pa imajo tri vrste ladij in potapljačev za nabiranje morskih gob. Plitve ladije, ki delujejo v globinah od 10 do 20 metrov, v katerih potapljači v svojih okornih oblekah delajo po dve uri. Srednje plitve potapljaške in gobarske ladje preiskujejo globine od 20 do 30 metrov, ki imajo po tri ali štiri potapljače, da se menjaajo vsako uro. Globoke ladje pa delujejo v globinah od 30 do 40 metrov. Število potapljačev je večje, ker more eden delati samo 20 do 30 minut.

Ne glede na to, da je v vodi vsaka stvar lažja, morajo biti potapljači kaj močni ljudje. Obleka je iz težkega dvojnega platna in kavčuka; celada, skovana iz bakra, ima težka okenca spredaj in na straneh, nešteto vijakov in cevki za zrak in pogovor. Na noge mu nataknemo težke čevlje z debelimi svinčeni ali bakrenimi podplati; nazadnje pa mu obesijo še 15 kg težkih uteži na hrbet in na prsa. V gole roke vzame nekatere vile s tremi kaveljčastimi roglji, s katerimi odstrani gobe od skal, jih daje v robato vrečo iz vrvi in pošilja navzgor.

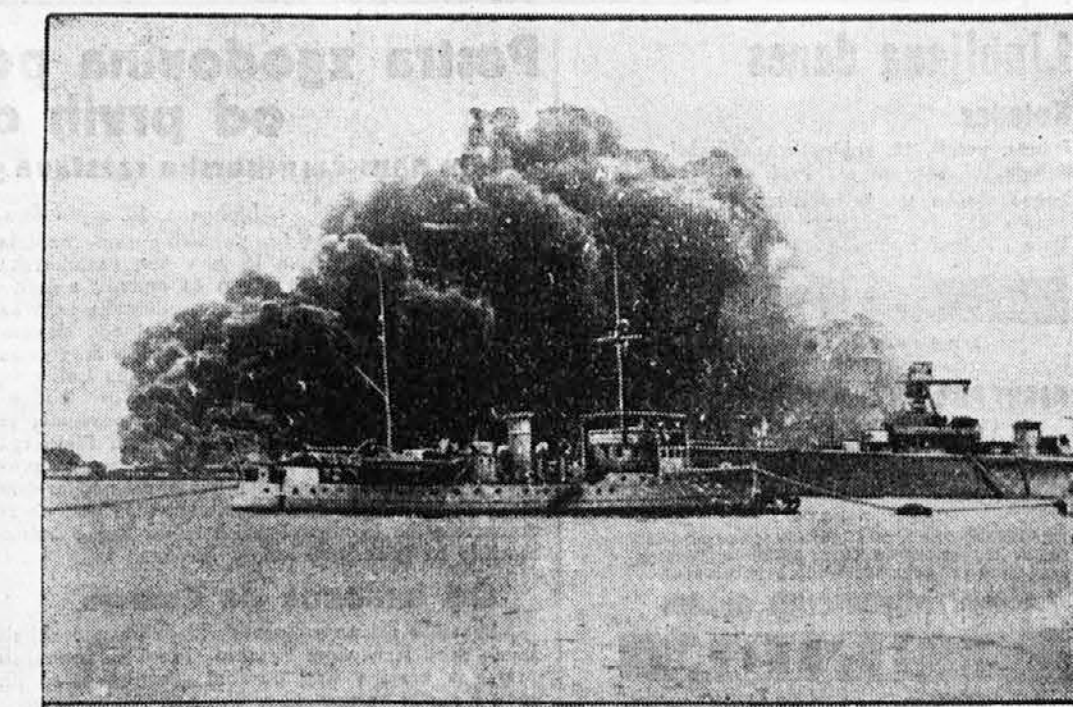
Samo izvežban potapljač more »loviti« v globokih vodah, vsak pa se mora strogo držati pravil glede prehrane in pijače. Marsikdo je svojo brezbriznost za ta pravila že plačal z življenjem.

Morske gobe nikakor niso rastline, ampak živali, zato lahko govorimo o lovu na morske gobe, dasi jih ni ravno treba loviti v pravem pomenu besede. Živa, surova goba ni čisto nič podobna našim šolskim gobam, ki so le nekako »okostje« ali

4 milijone metuljev v muzeju

Pred kratkim umrl bogataš Rotschild je zapustil pravcati muzej samih metuljev. Nedaleč od Londona je živel na stara leta in se zanimal za metulje in bolhe. Ta svoj muzej je urejeval desetletja. Zbiral je metulje, prepariral in vodil sezname. Vsi angleški študentje univerz poznajo njegov zaklad. Javnost pa ni imela dostopa.

Luč škoduje tem prepariranim metuljem, zato so vsa okna zažrjena. Iz vseh dežel, iz vseh delov sveta zaznamuje njegova zbirka metulje. Vsak metulj je posebnost zase, med njimi pa so primerki, ki jih ni mogoče opisati. Noben slikar

Slika iz bojev za Šangaj. Velika petrolejska skladišča, last neke angleške družbe, v plamenih, ki jih je zanetila bomba iz letala.

lupina ali koža vse obenem te čudne morske živali. Sveže gobe bi naveden človek gledal s studom in bi jih lahko zamenjal s kosi pokvarjenih govejih jeter. Barve so precej različne: vse mogoče različice med sivorumenom in temnorjavo ali celo črno.

Ko jih potegnejo iz morja, jih razpolože po krovu ladje, mrcvarijo s palicami in gnetejo z nogami, da iztisnejo in pobijejo, kar je živega; nato jih večkrat operejo, napeljejo na vrvice, vlačijo nekaj časa za ladjo po morju, nato pa obesijo na jambore, da se posuše in pripravijo za trg. Izku-piček razdeli kapitan na šest delov: tri dele dobe potapljači, dva dela strojniki, ostalo moštvo pa en del.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. — Programi Radio Ljubljana

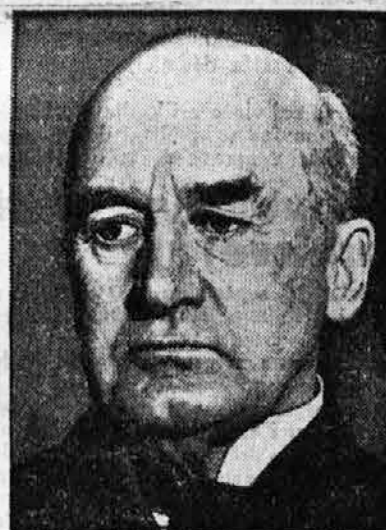
Petek, 10. septembra: 12 Šrnel kvintet »Hm, tadra« — 13.45 Vreme, poročila — 18.30, spored, obvestila — 19.15 Radijski orkester — 19. Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30. Nac. ura — 19.50 Izseljenke novice — 20. List: Ogrska rapsodija (plošča) — 20.10 Vzgoja otrokovega značaja (gd. Marija Kovačeva) — 20.30 Operetni spevi s spremljevanjem Radijskega orkestra, pojeta ga. Dragica Sokova in g. Jean Franzl — 22.30. Vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

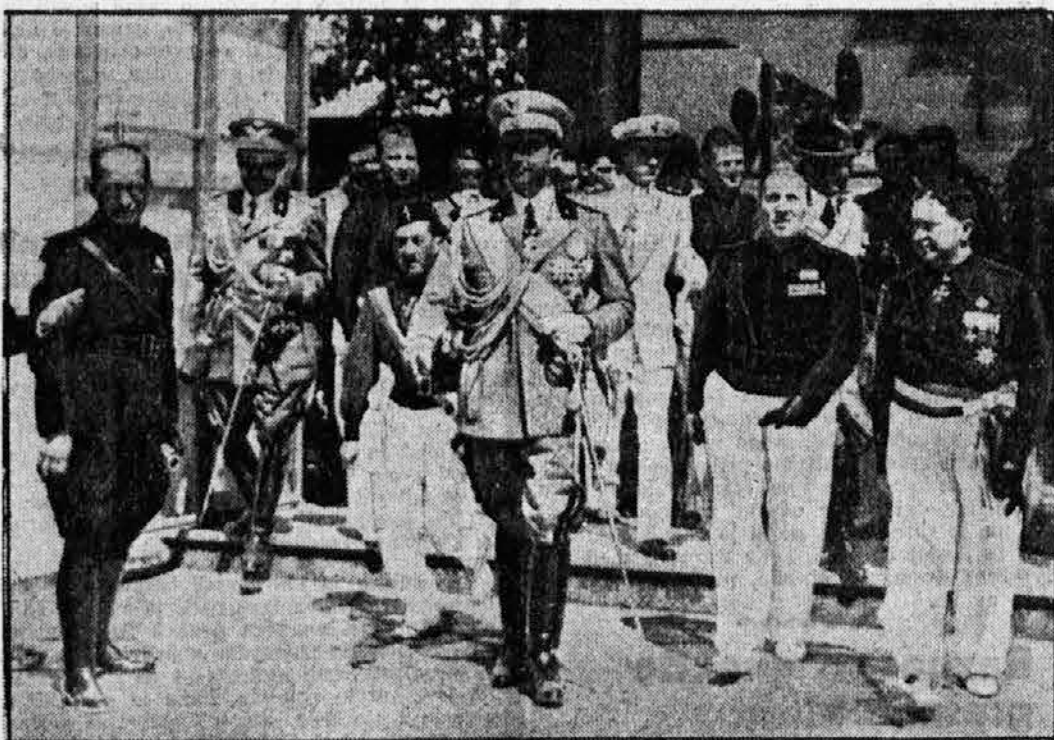
Petek, 10. septembra: Belgrad-Zagreb: 20 Čelo — 20.30 Vokalni koncert — 21 Orkestralni koncert — 21.30 Zbor — Dunaj: 20 Igre — 22.20 Orkestralni koncert — Budimpešta: 20 Pianino — 21 Ogrske arije — 22.05 Orkestralni koncert — 23.20 Plesna glasba — Trst-Milano: 21 Simfonični koncert — 22.20 Zbor — Rim-Bari: 21 Opera — Vrsar: 20.30 Orkestralni koncert — 20.15 Moravske narodne — 20.35 Dramatična pesnitev — Monsieur Twardowski — 22.25 Kvartet — Variava: 19 Beethovnovi simfonije — 20.20 Lahka glasba — 21 Plesna glasba — 22 Solistični koncert — Nemške postaje: 20 Narodno-socialistični kongres v Nürnbergu — Beromünster: 19.15 Komorni koncert — 20.10 Schumannova pesni — 20.30 Igra — Mrzlica na Havanici — 21.30 Svičarske narodne — Bukarešta: 20 Puccinijeva opera »Madame Butterfly«.

Mojše med seboj

»Jaz sem človek, ki rad ne govori mnogo.«
»Dajte mi roko, dragi prijatelj, tudi jaz sem oženjen.«

Švedska se oborožuje. Poveljnik švedske vojne mornarice, viceadmiral de Champs, je izdelal program, po katerem bodo Švedi v nekaj letih zgradili 23 novih bojnih enot.

Italijanski prestolonaslednik princ Umberto je odprl velesejem v južno-italijanskem pristanišču Bariju. Tudi naša država ima na tem velesejmu svoj razstavni paviljon.

R. L. Stevenson:

19

Skrivnost dr. Jekylla

Tedaj sem to spravljal v zvezo z osebnim odporom in sem se samo čudil, da so znamenja tega odpora tako močna. Toda od tistega časa dalje sem imel razlog, da sem mislil, da leži vzrok za ta odpor dosti globlje in v naravi sami tega moža. Pri meni so odločali plemenitejši razlogi kakor samo sovraštvo.

Ta človek je od prvega trenutka, ko se je prikazal, v meni vzbudil čustvo, katero morem označiti samo kot radovednost, pomešano z odporom. Bil je oblečen tako, da se je navadnemu človeku moral zdeti smešen. Njegova obleka, če sploh moremo govoriti o obleki, je bila sicer iz dobrega, temnega blaga, a bila je zanj na vse strani strašno prevelika. Hlače so mu visele na čevlje in jih je moral visoko zavijati, da se niso vleklye po tleh.

Pas pri suknjiču mu je ležal nekje pod ledji in ovrtnik je nemarno visel čez rame. Čudno pa je bilo to, da me ta smešna obleka še zdaleč ni silila na smeh. Čeprav je iz najgloblje bistva tega stvora, ki je stal pred menoj, govorilo nekaj nenaravnega in znakažene, nekaj kar je človeka vezalo, prese-nečalo in spravljal v jezo, se mi je vendar zdelo, da to zunanje nesoglasje vendar spada k celoti in da jo še jači tako, da se je mojemu zanimanju za naravo in značaj tega moža pridružila radovednost o njegovem pokoljenju,

njegovem življenju, njegovih premoženjskih razmerah in njegovem položaju v svetu.

Vsa ta različna opazovanja so bila delo nekaj sekund, čeprav zahtevajo za popis toliko prostora.

Moj obiskovalec je začel takoj v mračnem razburjenju:

»Ali ste dobili? Ali ste dobili?«

Njegova nepotrpežljivost je bila tako močna, da me je celo pograbil za roko in me skušal tresti.

Sunil sem ga nazaj, ker sem se zavedel ledene groze, ki mi je pri dotiku z njim planila po krvi.

»Pomirite se, gospod,« sem dejal, »pozabljate, da mi doslej še ni bilo dano, da bi se spoznal z vami. Prosim, sedite!«

Dal sem mu dober zgled in sem sedel na svoj navadni prostor, s kolikor mogoče zvestim posnemanjem navadnega vedenja do mojih bolnikov, kolikor so mi to dovoljevale pozna ura, zadrega in bojazen, ki sem jo čutil pred svojim obiskovalcem.

Odvrnil je vlnudno:

»Odpustite mi, doktor Lanyon, kar pravite, je le preveč utemeljeno. Moja nepotrpežljivost je vlnudnosti obrnila hrbet. Prihajam sem po naročilo vašega tovariša dr. Henryja Jekylla v zadevi, ki je precej pomembna in kakor sem razumel...«

Umolknil je ter položil roko na prsi. Kljub njegovemu obvladovanju sem mogel videti, da se bori proti novemu histeričnemu napadu.

»Razumel sem nekaj o nekakem predalu...«

Iz sočutja do negotovosti, zaradi katere je trpel moj obiskovalec, in morda tudi zaradi svoje rastoče radovednosti, sem dejal:

»Tam stoji, dragi gospod,« in sem mu pokazal predal, ki je bil še vedno pokrit s prtom in je stal za mizo na tleh.

Planil je tja, potem pa je obstal ter si položil roko na srce. Mogel sem slišati, kako so mu zobje škripali v krčevitem drhtenju čeljusti. Njegov obraz je dobil tako pošasten izraz, da sem začel čutiti skrb za njegovo življenje in za njegov razum.

»Zberite se,« sem mu rekel.

S strahotnim smehom se je obrnil k meni, potem pa je z obupno odločnostjo potegnil prt s predala. Pri pogledu na njegovo vsebino je tako na glas in tako neskončno olajšano zavzdihnil, da sem obsedel kakor okamenel.

Naslednji trenutek me je vprašal z glasom, ki ga je že spet docela imel v oblasti:

»Ali imate kako stekleno merilo?«

S precej napora sem vstal s svojega sedea in mu dal, kar je zahteval.

S prijaznim pokimanjem se mi je zahvalil, odmeril majceno množino rdeče tekočine ter stresel vanjo enega izmed praškov. Zmes, ki je bila v začetku rdečkasta, je polagoma, kakor se je topila sol, prehajala v lesketajočo se barvo, zavalovnila je tako, da je bilo slišati in iz nje so puhteli drobni oblaki sopare. Ne-